

Kammarmusik i Erasmus spår

I dag tisdag inleds årets Katrinas kammarmusikfestival.

Som festivalrubriken "Erasmus – i Erasmus och humanismens spår" låter ana, är huvudtemat för festivalen humanisten Erasmus av Rotterdam och hans ideal om det goda samtalets kraft.

Erasmus av Rotterdam (1466–1536) var under sin levnadstid en centralgestalt i Europas bildade kretsar. Den spränglärd humanisten spred sitt bildningsideal genom otaliga resor och längre vistelser kontinenten över, och genom översättningar tillgängliggjorde han också såväl antikens som sin egen tids stora tänkare för samtiden och eftervärlden.

Erasmus och hans dröm om ett gränslöst Europa, där byggen skulle utgöras av vetenskap, konst och kultur och där kunskapsutbyte och det goda samtalet skulle bilda en garant för freden, utgör alltså inspirationskälla och huvudtema för årets Katrinas kammarmusikfestival.

–Mitt intresse för Erasmus tog sin början när jag läste boken "Gutenbergs galaxens nova" av Nina Burton. Han menade att det goda samtalet är den bästa vägen till fred. Vi skjuter inte gärna den

Årets hustonsättare är finlands-svenske Sebastian Fagerlund, vars nyskrivna pianotrio Remain får sin Ålandspremiär.
FOTO: IVAR JANSSON

som vi samtalar med, säger festivalens konstnärliga ledare Cecilia Zilliacus.

Rent musikaliskt märks Erasmus arv genom en myckenhet av renässansmusik i festivalprogrammet, inte minst genom ensemblen El Gran Teatro del Mundo som är baserad i Spanien och Tyskland.

–De spelar verk och stycken från Erasmus olika bostadsorter och resmål, berättar Cecilia Zilliacus.

Nytt verk

Finlandssvenske Sebastian Fagerlund, "en av sin generations mest framstående europeiska tonsättare", är årets hustonsättare, och flera verk ur hans kammarmusikproduktion framförs under festivalen.

–Jag medverkade vid festivalen senast 2011, och är så glad över att vara med igen. Cecilia har verkligen tagit fram en bredd av mina verk i sitt program, det blir kollisioner av gammalt och nytt. Det är också härligt att få träffa alla musiker och både gamla och nya bekantskaper.

I kvällens öppningskonsert som inleds klockan 19 i Sankt Görans kyrka i Mariehamn, uppförs bland annat Fagerlunds nyskrivna verk Remain för violin, cello

och piano. Verket, som beställdes av Katrinas kammarmusik i samarbete med Tapiola Sinfonietta, Storioni Festival och Festival O/Modernt i Stockholm, uruppfördes i Tapiola i våras och får härmed sitt premiäruppförande på

Åland med Cecilia Zilliacus (violin), Kati Raitinen (cello) och Simon Crawford-Phillips (piano).

–Pianotrion har en lång tradition, men det här är min första. Titeln Remain anspelar på kompositörer som varit och är viktiga för mig och som lämnat starka spår. I första satsen finns till exempel ett citat ur Ramels Le tombeau de Couperin, mittpartiet i den andra satsen är byggt kring ett citat ur Bachs andra Partita, och tredje satsen hänvisar till Brahms Pianotrio nummer tre.

Fagerlund berättar vidare att arbetet med kompositionen hade gått i stå under en tid. Fram till 24 februari i år, dagen för Rysslands invasion av Ukraina.

–Chocken över det som skedde fick mig att se på det sista stycket på ett helt nytt sätt, och jag gjorde sedan klart trion samma dag. Den fick en speciell koppling till det fruktansvärda kriget, och jag tillägnar verket "Ukrainas tappra befolkning och krigets offer".

Fagerlund är dock noga med att påpeka att det inte handlar om någon programmatisk skildring av invasionen.

–Nej, inte så att det märks någon sorglig stämning i musiken eller så. Det hade bara en så stark inverkan, krigsutbrottet fungerade som en elektrisk stöt

Konstnärliga ledaren Cecilia Zilliacus har inspirerats av humanisten Erasmus av Rotterdam och hans ideal om det goda samtalet i årets festivalprogram.
FOTO: IVAR JANSSON

hos mig. Kanske märks det i en extra stark intensitet, men inte som någon direkt referens.

Näsblod

Italienska Diego Chenna (fagott), som gästar Katrinas kammarmusik för andra gången, tycker att det är skönt att komma till Åland och det behagliga sommarklimatet.

–I min hemstad Turin har det varit 40 grader och extremt fuktigt de senaste veckorna.

Chenna ska bland annat spela Fagerlunds Woodlands för solo-fagott från 2012 under onsdagskvällens konsert i Finströms kyrka.

–Jag gillar verkligen stycket och dess tonalitet. Men från början tänkte jag att det är galet, det här går inte. Mitt första intryck var att fagotten letar efter en väg hem utan att hitta den, men jag gillar verkligen utmaningen.

Fagerlund, som från början skrev Woodlands för den nederländske fagottisten Bram van Sambeek, höjer skämtsamt ett varningens finger inför framförandet.

–Uruppförandet orsakade näsblod vid de höga tonerna. Han fick sedan spela med bomullstussar i nashålorna.

Dårskap

Ett genomgående tema i Cecilia Zilliacus program för årets kammarmusikfestival är också La folia, en folkmelodi med gamla rötter som spreds från Spanien och Portugal upp över Europa under 1500- och 1600-talen. Melodin märks i flertalet av de verk och stycken som framförs under festivalen.

La folia – "dårskapen" på svenska – knyter också an till Erasmustemat: ett av Erasmus mest kända verk är den satiriska

essän "Dårskapens lov". Kvällens öppningskonsert har rubriken "Dårskaper".

–Det är ett bra tema, det behövs dårskap i konsten, säger Fagerlund.

Familjen Zilliacus är väl representerad i årets festival. Ylvali McTigert Zilliacus (viola) medverkar i festivalen för tredje gången, där hon bland annat spelar i den nybildade Zilliacuskvartetten tillsammans med system Cecilia Zilliacus (violin), Julia-Maria Kretz (violin) och Kati Raitinen (cello).

–Det är så roligt att träffa alla fantastiska musiker. Jag ser verkligen fram emot en intensiv festival, säger McTigert Zilliacus.

Systrarnas pappa Lasse Zilliacus står även i år för texterna i programboken och medverkar under några av de traditionella "frukostkvartarna" på Bagarstugan där han presenterar musiken och artisterna.

Ett populärt inslag under förra årets festival var "Barbro Sundback fick välja och berätta om sina favoritstycken som sedan framfördes av musiker.

–I år har vi en motsvarighet, "Sias kaffekvarn", med Sia Spiliopoulou Åkermark från Ålands fredsinstitut, det ser vi också fram emot, säger Cecilia Zilliacus.

Katrinas kammarmusikfestival inleds i dag tisdag med Frukostkvart på Bagarstugan klockan 10 följt av kvällens öppningskonsert "Dårskaper" i Sankt Görans kyrka klockan 19, och pågår fram till lördag 13 augusti. Information om hela programmet och samtliga medverkande finns att läsa på festivalens hemsida och i programboken.

TOMI RIITAMAA
tomi.riitamaa@nyan.ax

Ser fram emot årets Katrinas kammarmusikfestival: från vänster Sebastian Fagerlund (årets festivalonsättare), Ylvali McTigert Zilliacus (viola), Cecilia Zilliacus (konstnärlig ledare och violin), Diego Chenna (fagott) och Lasse Zilliacus (texter i programboken).
FOTO: IVAR JANSSON